

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Bilanț politic.

Să-l facem dară. Să-l facem cu bună credință și cumpănire dreaptă.

Din politica noastră a dispărut eternul deficit de până-acum!

În cei din urmă ani ai „pasivității cu ori-ce preț”, prea ne-am fost obicinuit cu socoata proastă, că: 1 + 1 = — 2.

Ne plâgeam, ne certam, — pe urmă durmeau ostăniți de ceartă; — ear' în bilanțul politicii noastre devenise permanent deficitul și capitalul de drepturi politice de cari dispuneam, scădea mereu în favorul capitalului de drepturi pierdute.

Fie-iertata pasivitate cuprinsese aproape toate sufletele.

Nici activitate politică, nici culturală.

În schimb însă, o nepotrivită activitate din partea făuritorilor de „dogme” și prăpăstii de credință, și a celor ce își făceau în tihnă averi, a căror folosire nu va lăsa-o în tihnă — conștiința de creștin.

Dar' n'am să pasese după merit defuncta pasivitate. „De mortuis nihil, nisi bene”.

Nu voui înșira păcatele acelor vremi de nelucrare, nici ale acelor cari plâng azi după ea, și cari s'au simțit prea bine în ea!.

Se impune însă o constatare.

Cei-ce cu bună-credință au stîrnit pasivitatea față cu parlamentul țării, astăzi, tot oameni de bună credință fiind, se bucură de pornirea cuceritoare a muncii, de activitate, — de oare-ce s'au încredințat, în decursul prea lungilor experimentări, că pasivitatea devenise scut legiuitor pentru cei leneși și egoiști, și că singur în activitate este puterea morală, prin care poți să nevoiești de nou oamenii la muncă, fie în dreapta, fie în stînga.

Nu zic că pasivitatea n'ar fi fost bună, așa cum se contemplant.

Dar' așa cum au înțeles-o și executat-o „titani” politici, cari și azi se mai strîmbă lumii cu o ridicolă porare de autoritate, — nu era decât un desperător și demn de osândă „douce far niente”.

Polomida nelucrării și egoismului, cuprinsese lumea sufletelor inteligenței.

Când s'a ivit apoi curentul adevărat și demn de un popor tînăr, — curentul sirguinței în hotarele binelui și fericirii poporului, acești „titani” treziți din letargie, au dovedit o îndrjire, deamă de dușmanii neamului! Au atacat pe frații lor doritori de învierea binelui cu patimă, nu precum i-am fost văzut luptând ani de-arîndul pentru dreapta executare a pasivității — lor.

Activiștii însă, am trecut în pace peste aceste atacuri. Am trecut peste „menstruațiile politice” ale „Răvașului” pasivist din Cluj*) a cărui apariție și existență e de altfel enigmă pentru oamenii cu preocupări numai naționale. Am trecut (dar' nu era necesitate să trecem) peste opoziția din fire a profeticului ziar pasivist din Brașov, care de altfel nici nu strică, nici nu folosește mișcărilor naționale. Am trecut și peste academicele filosofări ale „Drapelului” din Lugoj, care „a la comandă”, scoate argumente pasiviste din ghiozdanul de hermelin, — argumentări, în cari nici autorul n'are credință! De altfel ne-am obicinuit cu argumentările „ex off”.

Am trecut — și cu un deosebit noroc, ce nu poate să rămână mai napoi ca hărnicia muncitorilor activiști, am răspuns puterii cutropitoare prin alegerea dela: *Dobra, Nădlac, Pecica*.

De aci se începe bilanțul.

Căci, pe noroc, activiștii și-au înțeles scopul, și au dezvoltat mai multă activitate, pentru propășirea activității, decât activitatea pasiviștilor cari sprigineau amintirea visurilor frumoase din timpul somnului pasivist.

La Dobra am reușit, pentru-că era puțință. Acesta a fost cel dintău fior în razele Maghiarilor.

Dar' dacă vom cumpeni cu înțelepție, oare reușita morală dela Nădlac și Pecica, este ea mai mică în urmările ei, decât reușita reală dela Dobra?

Să nu uităm, că Nădlacul și Pecica e mai aproape de Budapesta decât de București, de pustia Ungariei, decât de munții Ardealului!

Și să nu uităm, — că dacă după alegerea dela Dobra a trecut un fior prin potrivnici, (nu pentru reușită, ci pentru felul în care a urmat), apoi după alegerile din Nădlac și Pecica, unde o mână de Români au pus urzici în cununa de învingere ce au câștigat-o Maghiarii la ei acasă, — au trecut mai mulți fiori de teamă pentru puterea elementară cu care ne-am deșteptat, — prin oasele potrivnicilor ce se credeau a totputernici. (Dovadă: scrisorile ziarelor maghiare despre aceste alegeri, pe cari le-am publicat în numărul trecut al ziarului nostru).

Eată cum a răspuns activitatea planurilor școlare ale lui Berzeviți, declarațiilor lui Tisza nemernicilor în chestia lui Stefan-cel-Mare și altor abuzuri!

Ce să mai zicem pe urmă, des-

*) Alușie la suplimentele politice lunare ale „Răvașului”, scoase după alegerea dela Dobra, pentru a aduna mănunchiu toate hulele foilor dușmănoase ungurești, asupra deputatului Dr. Vlad. „Răvașul” a crezut de cuviincios să presinte cetitorilor sei acele hule, vorbele veninoase a cutăr jidănași din presa maghiară, dar' nici una din vorbele bune ce recunoșteau totuși vrednicia tînărului deputat. Acele adausuri politice de puțină glorie ignorate de noi cu totul, a foi din Cluj, au fost botezate cu termenul de mai sus de cătră un spiritual activist, și la acelea face autorul alușie în articolul present.

Red.

pre faptul, că pretutindeni unde activitatea a cuprins teren, se observă o mișcare însuflețită pe toate terenele și se încheagă o opoziție puternică — pentru toate eventualitățile.

Să-mi spuneți un scandal național care s'ar fi petrecut în localitățile unde sufletele doritoare de muncă și-au luat locul de straje?

Din potrivă, pe aici vedem mereu mișcări îmbucurătoare și îmbărbătătoare.

Pe când acolo unde „menstruațiile” își fac nesăratele mendre, vedem satele românești „peregrinând” la Cluj, sub scut de steag maghiar, ca să se închine Măriei maghiare, la pedestalul statuei Românilor Rege Mathia. Vedem cum în Lugoj, sub străjuirea ziarului „Drapelul” și a soților de idei, se face o alegere în sinul instituției de fonduri grănițerești, care ne încărunțește nădejile și ne bagă cui dușman în casă!

Ear' față de aceste lucruri slabe „Răvașul” pasivist se dovedește neputincios, ear' „Drapelul” în loc să se înpotrivească, observă o pasivistă tăcere, care erupe apoi într'o ridicolă lamentare „post festa”.

Dar'... să mai pierdem timp și spațiu cu înșirarea de noi date și argumente?

Prea mult a învins ideea, decât ca noi să o mai spriginim cu înșirarea păcatelor pasiviste, dar' am ținut de bine să facem acest proiect de bilanț, care va trebui să se considere la bilanțul cel mare ce se va face după alegerile viitoare.

Până acum constatăm însă, că deficitul politicii noastre, devenit permanent în epoca de pasivitate, — a încetat har Domnului și mulțumită slăbiciunii de luptă a celor ce, dela început s'au pus să aperse o cauză pierdută.

Vasile E. Moldovan.

Maghiarisare.

Cetim în foile din Budapesta, că primministru Tisza István a provocat toate comitatele, ca să se facă propuneri în privința maghiarisării numelor acelor comune, cari au încă numiri străine. Ministru voește a esecuta cu cea mai mare grabă legea adusă sub Bánffy.

Țeara se află în cea mai grozavă criză economică, o mare parte a țăranilor nu are ce mânca, vitele pier de foame și minunatul nostru ministru se ocupă, ca comunele românești, nemțești, adevă peste tot cele cu numiri nemaghiare, — să capete cât de iute numiri ungurești.

Curată nebunie!

„Idea fixă”.

Capul guvernului austriac, Dr. Körber, încearcă să-și asigure ordinea în parlamentul din Viena, împăcînd de pildă pe Poloni și câștigându-și spriginul lor, ca astfel să poată apoi fi sigur de majoritate în parlament contra zbate-rilor Cehilor.

Stările răsturnate din Austria preocupă și pe politica ungi, avînd Ungaria de încheiat transacții parlamentare cu Austria.

Vorbînd de cele mai nouă încercări a lui Körber, ziarul „Magyarország” din Pesta publică din peana lui Nicolae Bartha un articol, în care mai întâiu recunoaște că ministrul președinte austriac e om isteț, instruat, ba chiar viclean. Tot pasul lui — zice — e calculat. Tot gândul lui copt.

„Nu poate fi dar' îndoială despre aceea — urmează ziaristul maghiar — că Körber ar ști să se ajute în cauză și ar ști deslega nodul gordian austriac. Cu atât mai vîrtos, că doar' rezolvarea zace aci pe pămînt. Trebuie numai ridicată de jos!

„Și punctul de gravitație al rezolvării zace în confederațiune! **Bohemia să fie a Cehilor, Polonia a Polonilor, și așa mai departe!** Trebuie părăsită odată aceea alergare după visuni, că adevă Austria ar fi stat german. Și cu aceasta înceată și sfășierile interne de până aci, cari mai curînd ori mai tîrziu vor duce altfel la descompunere.

„E peste puțință, că Körber să nu o vadă aceasta. Dar' ideile fixe mai înalte, îi leagă mâinile!

„Și așa nici ei (austriecii) nu se pot feri, nici noi (Ungurii) nu ne putem desvolta.

„Blăstîmul unei idei fixe stupide, apasă și asupra lor, și asupra noastră!”

Dăm deplină dreptate scriitorului maghiar. Până nu se va face pace națională în Austria, — căci nemulțumirile naționalităților au produs răsturnarea de azi în ea, — până atunci ea va fi un bolnav permanent, cu boală ce se poate sfîrși tragic pentru cei-ce nu vreau să aplice singurul și adevăratul leac.

Dar' ne mirăm cum un ochiu, ce vede așa limpede peste gard în curtea vecinului, unde aude mereu larmă și ceartă, poate să fie așa de orb când își rotește privirea peste propria curte. Au nu sunt și la noi, în Ungaria, lucrurile pornite spre aceeași răsturnare, din aceleași pricini, nemulțumirile naționalităților? Și dacă în Austria acele nemulțumiri au condus la infundătura de azi, crede politicul ungi, că aici nu se va ajunge, mai curînd ori mai tîrziu, tot acolo?

O, nu se poate ca politica ungi să nu întrevadă asta. Ei vîd pericolul, doar' să și plîngă prea adese-ori. Și cearcă a se îngrădi cu — legi cari de cari mai imposibile, ba mai grăbitoare a sosirii aici a pericolului! Deși ar putea să-l prevină și să-l încun-

giure, învățînd tocmai dela aceia cărora le dau lecții! Rezolvarea le zace și lor aci înaintea nasului, pe pămînt. N'au decât să o ridice de jos. Să facă dreptate tuturor popoarelor; să prăpădească odată alergarea după visunea deșartă, că Ungaria poliglota ar fi ori ar putea deveni stat curat maghiar!

Dar' ei nu o pot face asta. „Blăstîmul unei idei fixe stupide” apasă pe ochii și creierii lor.

Politica de oportunitate și Sașii.

Este în deobște cunoscut, că politica săsească a fost totdeauna condusă de motive de oportunitate. Fiindcă se află și între noi destui aderenți ai oportunității, cu toate-că în situațiunea noastră politică oportunitatea este egală cu renunțarea la existență, credem că facem un bun serviciu cauzei, arătînd funestele urmări ale acestei politici la compatrioții nostri sași. Eată ce scrie ziarul săsesc »Kronstädter Zeitung« în această privință:

„Un cerc electoral după celalalt (înțelege pe cele săsești) s'a pus la tîrg cu guvernul și oare ce au câștigat. Respectarea legilor? Nici decum. Sistarea atacurilor? Nici aceasta. Cruțarea drepturilor înăscute și garantate în legi? Nici vorbă. În locul acestora însă aci a fost ridicat un pod, dincolo s'a făcut o soșă, oareși-cineva a fost denumit la un post mai înalt, accisele și dările de consum au fost ieftin arîndate și alte trebșoare de acestea s'au făcut.

Și peste tot locul unde s'au întîmplat atari lucruri, se susține sus și tare, că stau pe baza programului poporal săsesc.

Că această stare de lucruri nu mai poate și nu mai e permis să dăinuească, este clar chiar și înaintea celui mai stupid om».

Eată rezultatele funeste ale politicii de oportunitate. Chiar și Sașii cei prudenți și circumspecți se revoltează în contra unei atari politici. Numai Sașii nostri, — înțelegem pe cei 9 deputați păcătoși, cari fac parte din partidul liberal și pe cei de o pînură cu ei, — nu se mișcă, numai ei nu vîd consecințele triste și demoralizante, ce au produs-o prin ținuta lor nevrednică. Sperăm însă, că conștiința națională trezită în poporul român, va curăți la proximele alegeri generale parlamentului de atari figuri triste, ca Șerban, Sombati, Avramescu și ceilalți rătăciți.

Demnitatea și onoarea națională pretinde esecutarea acestor domni, cari întru atîta au necinstit numele de român.

Atunci întreveni judele, poruncind aspru robului, să-și descopere tot păcatul și și altele ce știe că a mai făcut, că atunci i-se ia ca ușurare dacă le descopere de voe bună, dar' dacă altul i-le arată, va fi îndoit de greu pedepsit.

Și robul se dete bătut. Mărturisi tot ce a făcut acum și și un păcat mare vechiu, un omor, din care a scăpat nepedepsit.

În toată Dania a făcut senzație apucătura judelei, și mulți sunt incredințați că aplicarea unor cetitori de gânduri, poate fi de mult folos justiției, dacă e la loc potrivit aplicată.

Din mișelile orașelor mari. În orașele mari, mari sunt și trebuințele vieții și mulți oameni rătăciți prin ele, nemai putând trăi, ori fiind din firea lor aplicați spre rele, își iau de meserie, de mijloc de traiu, cutare ori cutare fel de a înșela ori a fura publicul.

Unul din cele mai îndrăznețe chipuri de a jefui publicul, e cel al spintecătorilor de buzunare, cari pândesc unde e, în vre-o stradă, îmbulzala mai mare, și vîrîndu-se acolo în îmbulzală, taie cu o istețime colosală buzunarul trecătorului și-i scoate orologiul din el ori îi desface frumos lanțul de aur dela pept, etc.

Despre un tip de atare mișel, scriu foile din Pesta, că a făcut acum o „bravură“, cum mai rar! În ziua Împăratului, pe Câmpul paradelor militare, lângă Pesta, erau ridicate tribune pentru publicul elegant. Într-o tribună de aceasta se afla dl R. Leopold comandantul pompierilor din Baltimore, venit cu soția la Pesta pe câteva zile. Pe când lumea era mai îndesuită și cu ochii țintă la paradele militare, iacă lângă tribuna dlui Leopold, un bărbat tiner cade jos amețit, bolborosind: „Ah, căldura asta! mor“!... Dl Leopold și doamna și toți cei din jurul lor, înduișoși se pleacă spre el, unii aleargă și aduc apă, unele dame îi fac vînt cu evantaiile lor, și spre bucuria lor, peste câteva minute, tinerul își vine în fire și se ridică și pleacă, perzându-se prin mulțime.

Dar peste câte-va alte minute iacă doamna Leopold e gata să amețită strigând: „Vai, unde îmi e lanțul dela gât? Mi l'au furat!“... Li furaseră adevărat un lanț, scump de 1500 cor. ce-l avea pe după gât! Iar altul striga: „Vai orologiu meu, vai port-moneul meu! Hoții!“

Polițiștii din apropiere în zadar au cercat să le dea ajutor, era prea târziu. Mișelii se perduseră prin mulțime și cum sunt și ei îmbrăcați nu-i prea poți cunoaște. — Polițiștii au lămurit însă străinului din Baltimore, că acel ce a amețit, e un spintecător de buzunare foarte primejdios, pe care nu pot pune mîna, dar știu că numai de aceea s'a trînit jos, ca atât el cât și soții săi, cari se aflau printre public, să poată mai ușor tăia la buzunare și fura la lanțuri scumpe, în îmbulzala ce se face în jurul lui!

Cel mai mare hotel. În Washington, după-ce s'a zidit cea mai mare stațiune de cale ferată, care a costat 80 milioane cor. acum s'au apucat să zidească, față cu stația, și cel mai mare hotel: va avea acest hotel 1000 de odăi pentru oaspeți, toate aranjate în chipul cel mai bogat, luxos, comod. O grădină uriașă e pe lângă hotel, și grădină de iarnă, scaldă pompoasă, o bibliotecă de 30.000 opuri, — apoi spital cu casă pentru morți, etc. Tot ce vrei. Împărații cu curtenii lor, de ar veni, încă află locuința potrivită aci. Cum nu, când costă zidirea acestui hotel 55 milioane (aproape îndoit cât parlamentul din Pesta, care încă e mare destul).

Atelierul de Confeccțiuni de Dama

al Doamnei

Katharina Dobringer

S'a mutat pe str. Morii Nr. 14.

Cu aceasta ocaziune se aduce la cunoștința on. Doamne și Domnișoare din localitate și jur, că, în *Atelierul de Croitorie* al D-nei **Dobringer**, se primesc, spre inițiere în arta Croitoriei, ori-ce persoane, pentru practică sau învățământ.

Se primesc și Dama cari voiesc a-și confecționa singure toaleta.

Cursul de Croit, între orele 2—6.

Informațiuni se dă la D-na

Katharina Dobringer
Strada Morii (Malom uteza) Nr. 14.
Orăștie (Szászváros).

Subscrișul vînd din mîna liberă, și cu preț foarte mic

O moară cu benzin

putere de 8 cai, cu două petri, situată într'un loc foarte cercetat cu cale ferată, în comuna Vișel, u- p. Branyicska

Kronig Károly

Déva.

Casă de vînzare.

Subscrișă vînd din mîna liberă o casă cu 3 odăi, curte mare, grădină mare, șură cu grajd bun, aflătoare în Orăștie, str. Prundului nr. 7.

Ana Stirc.
Orăștie.

Nou croitor pentru Domni și dame în Orăștie.

Sub firma „Wiener Herrn & Damen Schneiderei“ s'a deschis cu începere din Iulie a. c. o nouă

● ● ● CROITORIE DE VIENA ● ● ●

pentru Domni și pentru dame, în Strada *Materii-de-sus*. Nr. 10, în Orăștie.

Conducătorul firmei e **Vasile Corvin**, care are o praxă de 13 ani în croitorii elegante din Viena și din alte orașe în țeară.

În acest atelier se primesc și un

„învățacel“

din familie bună spre învățatură.

Tot aici se primesc și băieți în cost și cuartir în decursul școalelor, cu prețuri favorabile.

Pentru numeroase comande, cari vor fi executate cu cel mai bun gust și chic, — se roagă.

3—4

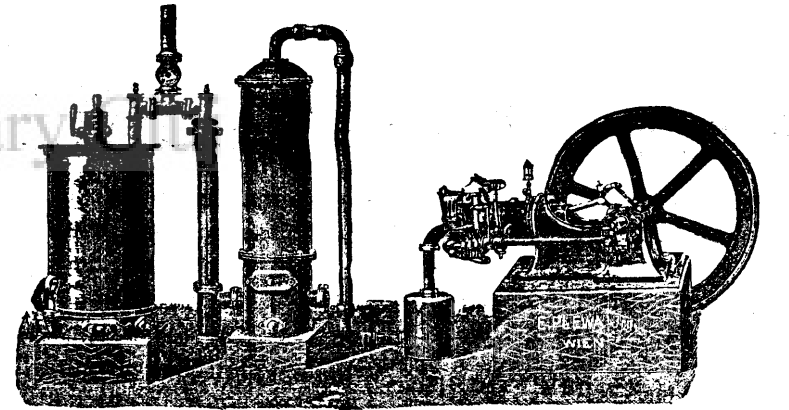
Conducerea croitoriei.

B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Váci körút 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricii ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului **E. Plewa**, succesorul firmei **Brauner și Klasek**

— Motoare de benzin, gaz, petrolu și vapor, 2—100 PH., locomobil de benzin și petrolin 2—20 PH.

— Tot aceiași motoare provăzute cu aranjament pentru gaz sugativ, reduc cheltuelile de fiecare putere de cal pe oră cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condiții de plată favorabile!

— Catalog gratis și franco. —

○ Să primesc reprezentanți solizi în provincie. ○

Medalia de aur dela Expositia științifică din București, 1903.

Cărțile „Aurorei“.

Director: **LUCIAN BOLCAȘ.**

— Editura Tipografiei —

„AURORA“ A. TODORAN

— în CHERLA (Szamosújvár). —

Prețul unei serii de 12 nri
în abonament 12 cor. 60 b.

Până la 31 August n. se primesc abonamente cu preț redus în condiții ușoare.

Prospecte trimite la cerere tipografia editoare.

Cărțile „Aurorei“ vor istorisi în o limbă ușoară despre întemplările și bărbății mari din trecutul neamului nostru românesc. Nu avem până acum asemenea scrieri, pe cari se le poată ceti cu plăcere și folos toată obștea, bătrînii și tinerii, învățații și știutorii de carte mai puțină și pentru acea ne așteptăm, că toți bunii români doritori de a cunoaște istoria națiunii lor, vor grăbi cu bucurie a-și abona Cărțile „Aurorei“

2—3

Insertiuni și reclame
cu prețuri moderate se primesc la Admisrația acestei foi.

„TIPOGRAFIA NOUĂ“ în Orăștie

provăzută cu cele mai nouă și elegante soiuri de litere, — se oferă Onor. Public pentru tipărirea de cărți, broșuri, foi, anunțuri, invitări, placate, și ori-ce alt soi de tipărituri.

Numărul de față al foi „LIBERTATEA“, tipărit în „Tipografia Nouă“ presintă și el în parte bogăția și variația caracterelor de care dispune.

Prețuri moderate! ✨

✨ Executare repede!

Tiparul propriu, „Tipografia Nouă“, în Orăștie.

Editor și redactor responsabil Nicolae Oprișiu.